2. Аверіхіна Т. В. Науково-методичні засади інструментального забезпечення екологічної конкурентоспроможності товаровиробників: автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. екон. наук: спец. 08. 00. 06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» / Т. В. Аверіхіна. – Одеса, 2016. – 20 с.

3. Про затвердження Технічного регламенту з екологічного маркування: Постанова КМ України від 18.05.2011 за № 529. − [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/529-2011-%D0%BF

4. «Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції» . Рекомендації АМК України від 13 грудня 2016 р. № 27-рк − [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. amc. gov.a/amku/doccatalog/document?id=132393&schema=main

О. С. МАКОВОЗ
Харківський національний університет внутрішніх справ

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний стан модернізації національної економіки потребує формування універсальних способів і правил дії. Вітчизняні підприємства постійно відчувають нові і все більш складні виклики, ризики та загрози. Орієнтація України на створення сприятливого бізнес-середовища та інтеграцію до Європейського Союзу вимагає дотримання нових вимог ЄС до системи безпеки підприємства. Економічна безпека як категорія економічної науки відбиває складну систему економічних (і навіть правових, адміністративних і політичних) відносин на різних рівнях суспільного виробництва – на рівні мікро- та макроекономіки. Слід зазначити, що потреба в захисті від небажаних зовнішніх впливів і всебічних внутрішніх змін, інакше кажучи, потреба в безпеці – це базова, основна потреба, як окремої людини, так і різних об’єднань людей, підприємств, включаючи суспільство і держави. Розвиток національної економіки під впливом ринкових механізмів виділив в якості самостійної функції підприємства, яка включає економічну безпеку. Це викликано тим, що ринкові механізми не здатні автоматично виконувати цю функцію. Більшість науковців вважає, що економічна безпека підприємства − це стан його захищеності від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізаційних чинників. До зовнішніх загроз і чинників належать: протиправна діяльність кримінальних структур, конкурентів, фірм і фізичних осіб, що займаються промисловим шпигунством або шахрайством, неспроможних ділових партнерів, раніше

звільнених за різну провину співробітників підприємства, а також правопорушення з боку корумпованих елементів із представників правоохоронних органів і органів контролю [1, с. 16]. Під загрозою розуміють сукупність умов, процесів, факторів, які перешкоджають реалізації економічних інтересів суб'єктів господарської діяльності чи створюють небезпеку для них [2, с. 131]. Сьогодні головні загрози економічній безпеці підприємства – це прояви тіньової економіки. Під тіньовою економікою слід розуміти економічні процеси (процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання товарів і послуг), які приховуються їх учасниками від державного та суспільного контролю, не фіксуються в повному обсязі офіційною статистикою [3, с. 26].

Конфлікт економічних інтересів держави і підприємств поширює тіньову економіку. Основними факторами відходу легальної економіки у тіньову є непосильні податкові навантаження; надмірна регламентація економічної діяльності; невиправдане збільшення масштабів державного втручання в економіку. У 2016 році в Україні спостерігалося поліпшення бізнес-клімату внаслідок дотримання політики дерегуляції та оптимізації функціонування державного сектору економіки з метою підвищення його ефективності (відповідно до рейтингу Doing Business-2017 Україна посіла 80 місце серед 190 країн; у рейтингу Doing Business-2016, уточненому відповідно до методології, застосованій цього року, Україні належало 81 місце серед 189 країн). Все активніше відбувається поступове відновлення та формування нових міжгалузевих зв'язків в економіці започаткування процесів детінізації на ринку праці внаслідок зниження ЄСВВ той же час слід зазначити, що процес детінізації стримується нерозв'язаними досі проблемами, які негативно позначаються на показниках розвитку економіки країни в цілому.

Протягом січня-вересня 2016 року на майже 1,6 тис. підприємствах, в установах і організаціях усіх форм власності виявлено порушення, які призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму понад 2,1 млрд. грн., з них при використанні державних ресурсів – на суму майже 1,7 млрд. грн., комунальних ресурсів – на суму 448,4 млн. гривень [4, с. 21].

Функціонування тіньової економіки поряд з легальною призвело до суттєвого скорочення в структурі доходів бюджету частки податкових надходжень, що поставило під загрозу виконання важливих державних програм. У результаті того, що обсяги тіньової економіки не можуть бути повноцінно враховані офіційною статистикою, розроблення спеціальних методів обліку і оцінок, а також обсягів недоїмки до бюджету, які дозволяють оцінити реальні масштаби операцій, є актуальним завданням сучасного етапу розвитку України.

Таким чином, обмеження масштабів поширення тіньової економіки, і як наслідок, процесу зростання тіньового капіталу, може відбутися тільки за умов гармонізації суспільних відносин на основі усунення суперечностей і недоліків існуючої економічної системи, які порушують

паритетність розвитку окремих підприємств. Сьогодні держава повинна забезпечити стабільні сприятливі умови для розвитку підприємств у легальній економіці. Необхідно створити для бізнесу таке інституційне середовище, для якого тіньова економіка була б неефективною. Стратегічною метою держави на шляху подолання розповсюдження тіньової економіки також є вдосконалення методів і форм оцінки тіньової економіки, удосконалення відповідних законодавчих норм регулювання національної економіки. Чітко визначити рівень та масштаби тінізації діяльності підприємства майже неможливо, оскільки відсутніми є загальновизнані методи оцінки тіньової економіки. Розвиток тіньової економіки призвів до прямих загроз економічній безпеці підприємств. Для поліпшення інвестиційного клімату в Україні та подальшого розвитку національної економіки необхідно вести облік впливу тіньової економіки на економічну безпеку підприємств. Зазначене надасть можливість мати реальну картину ситуації в економіці та приймати більш обґрунтовані, дієві рішення при реформуванні національної економіки.

Література

1. Лянной Г. Система экономической безопасности предприятия / Г. Лянной // BOS – журнал о личной и коммерческой безопасности. – 2006. – №7. – С. 16-19.
2. Васильців Т. Г. Чинники та джерела загроз економічній безпеці підприємства / Т. Г. Васильців, М. Б. Пасічник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18. 10. – С. 128-135.
3. Зуєва Л. С., Драган О. І. Подолання тіньової економіки – нагальна проблема суспільства України // Економіка. Фінанси. – К.: Право. – 2004. – № 7. – С. 26-30.
4. Тенденції тіньової економіки в Україні у січні-вересні 2016 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki.

О. В. ПАСЬКО
Сумський національний аграрний університет

ПОЗІРНА ДИХОТОМІЯ ДЕРЖАВНОГО І ПРИВАТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА «ТІНЬ ІЄРАРХІЇ»

Загалом на сьогодні є два типи регулювання у сфері бухгалтерського обліку:

- приватне регулювання;
- державне регулювання.